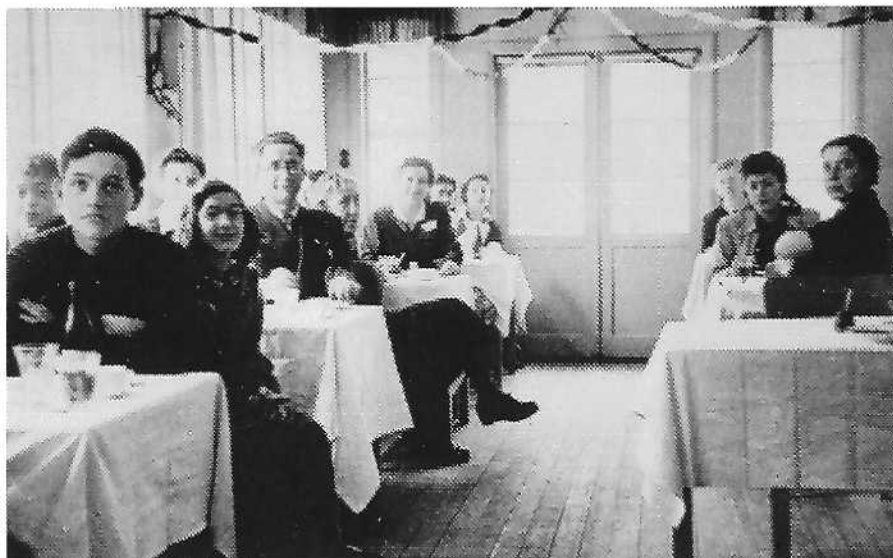

SVERIGE

Regnskabet

Den 19. oktober 1943 kom Julius Margolinsky, som en af de sidste jøder fra Danmark, til Sverige.

Både Margolinsky og Hechaluzbevægelsen i Sverige prøvede så snart som muligt at skabe sig et overblik over, hvor mange af de danske chavarim og Jugend-Alijahbørn, det var lykkedes at slippe til Sverige.

*Flygtingelejren i Motala i Sverige i vinteren 1943. I midten til højre sidder Renee Grünfeld.
(Renee Corneliusen)*

Umiddelbart måtte tallene, set i en europæisk sammenhæng, siges at være opløftende; vurderet isoleret var der mindre grund til begejstring:

- Fra Hechaluz slap 329 voksne og 29 børn til Sverige, mens 28 voksne og 3 børn blev deporteret til Theresienstadt.
- 3 chavarim druknede under flugten.

– Fra Jugend-Alijah slap 134 børn til Sverige. 38 blev sendt til Theresienstadt. 2 omkom under flugten.

Regnes der på tallene, viser det sig, at mens lidt under 5% af de indfødte danske jøder blev arresteret, er tallet for Hechaluzelever cirka 7,5% og for Alijahbørnene cirka 20%.¹

Tallene illustrerer desværre det logiske forhold, at de unge udenlandske jøder havde været væsentligt mere udsatte end de fastboende danske. Spe-

*Fritz Spitzer (til venstre), Hans May og Hans Finger i sikkerhed i Sverige.
(Hans May)*

cielt Roskildeområdet udmærker sig ved den sørgelige kendsgerning, at de fem, som omkom under deres flugtforsøg, alle havde haft tilknytning her til egnen.

Sverigestiden

Efter ankomsten til svensk havn, var proceduren stort set den samme. Umiddelbart blev flygtningene indkvarteret i skoler, forsamlingshuse og lignende, men allerede dagen efter blev de sendt videre til flygtningelejre overalt i Sverige.

Stederne var forskellige, men billederne er ens: De fleste beretninger for-

tæller om, hvordan de unge jøder i løbet af meget kort tid søgte ud af lejrene, og i smågrupper eller enkeltvis skaffede sig jobs og nye steder at bo. Vi kan følge dem på deres skiftende arbejdssteder rundt om i Sverige, typisk i gartnerier og i landbruget, men også på fabrikker, hoteller, væverier og værksteder af enhver art. Enkelte bliver optaget på universiteter og læreanstalter.

*Julius Müller (til venstre), Kurt Neuwald og Max Fisch sikkert i Sverige i 1943.
(Poul Müller)*

*De udenlandske jøder blev i visse sammenhænge betragtet som danske flygtninge. Således blev Julius Müller medlem af Den danske Klub i Alingås.
(Poul Müller)*

England

Krigen var ikke slut, og for flere var det umiddelbare mål nu at komme videre til England og herfra deltage i kampen mod det nazistiske Tyskland.

Hvor mange fra Roskilde - og Køgeområdet, der kom videre fra Sverige til England, ved vi ikke med sikkerhed. Her hjælper beretningerne os ikke; »Englandstiden« får højst en enkelt sætning med på vejen. Vi ved, at Fritz Spitzer nåede til England i marts 1945, hvor han blev indruleret i Den tjekiske armé; det samme gjorde Hans Bloch og Eli Spitz.

Den 5. maj 1945 kapitulerede de tyske tropper i Danmark, og ved midnattid natten mellem den 8. og 9. maj ophørte krigen i Europa.

Kort herefter begyndte de første billeder fra de åbnede koncentrationslejre at nå frem til verdensoffentligheden.